

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

2025 ел, 5 ноябрь

г.Казань

КАРАР

№ 906

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Жәмәгать тәртибен тәэмин итү һәм жинаятьчелеккә каршы тору» Татарстан Республикасы дәүләт программасын раслау турында» 2013 ел, 16 октябрь, 764 нче карары белән расланган «Жәмәгать тәртибен тәэмин итү һәм жинаятьчелеккә каршы тору» Татарстан Республикасы дәүләт программасына үзгәреш кертү хакында

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты КАРАР БИРӘ:

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Жәмәгать тәртибен тәэмин итү һәм жинаятьчелеккә каршы тору» Татарстан Республикасы дәүләт программасын раслау турында» 2013 ел, 16 октябрь, 764 нче карары белән (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2023 ел, 21 сентябрь, 1170 нче, 2024 ел, 22 август, 681 нче карарлары белән кертелгән үзгәрешләрне исәпкә алып) расланган «Жәмәгать тәртибен тәэмин итү һәм жинаятьчелеккә каршы тору» Татарстан Республикасы дәүләт программасына, аны яңа редакциядә бәян итеп, үзгәреш кертүгә (карарга теркәлгән).

Татарстан Республикасы
Премьер-министры

А.В.Песошин

Татарстан Республикасы
Министрлар Кабинетының
2013 ел, 16 октябрь, 764 нче
карары белән расланды
(Татарстан Республикасы
Министрлар Кабинетының
2025 ел, 5 ноябрь, 906 нчы
карары редакциясендә)

«Жәмәгать тәртибен тәмин итү һәм жинаятьчелеккә каршы тору» Татарстан
Республикасы дәүләт программасы

«Жәмәгать тәртибен тәмин итү һәм жинаятьчелеккә каршы көрәш» Татарстан
Республикасы дәүләт программасын гамәлгә ашыру өлкәсендә стратегик
приоритетлар

I. Эчке эшләр, юл хәрәкәте иминлеге, терроризм һәм экстремизмга каршы көрәш, наркотик матдәләр, психотроп матдәләр һәм аларның прекурсорлары әйләнешен контрольдә тоту, кулланучылар хокукларын яклау, алкоголь продукциясен куллануны киметү һәм алкоголизмны профилактикалау, балигъ булмаганнар арасында караучысызлык һәм хокук бозуларны профилактикалау өлкәләрендә хәзерге торышны бәяләү.

«Жәмәгать тәртибен тәмин итү һәм жинаятьчелеккә каршы тору» Татарстан Республикасы дәүләт программасы (алга таба – Татарстан Республикасы дәүләт программасы) эчке эшләр, юл хәрәкәте иминлеге, терроризм һәм экстремизмга каршы көрәш, наркотик матдәләр, психотроп матдәләр һәм аларның прекурсорлары әйләнешен контрольдә тоту, кулланучылар хокукларын яклау, алкоголь продукциясен куллануны киметү һәм алкоголизмны профилактикалау, балигъ булмаганнар арасында караучысызлык һәм хокук бозуларны профилактикалау өлкәләрендә гамәлгә ашырыла.

Татарстан Республикасы территориясендә эчке эшләр органнарының (алга таба – эчке эшләр органнары) Татарстан Республикасы дәүләт программасы кысаларында башкарылган эшчәнлеге жинаятьчелек вазгыятен контрольдә тотарга мөмкинлек бирде. Татарстан Республикасы дәүләт программасы белән каралган барлык чараларны 2024 елда гамәлгә ашыру хокук бозуларны профилактикалау һәм жинаятьчелекне кискүтү буенча эшнең нәтижәлелегенә уңай йогынты ясады һәм республикада оператив вазгыятьне тотрыкландыруга уңай йогынты ясады.

Теркәлгән жинаятьләр санының эзлекле кимү тенденциясе билгеләп үтелә.

2024 елда авыр һәм аеруча авыр категориягә кергән 16 168 жинаять теркәлгән, бу алдагы ел күрсәткеченнән (2023 ел – 17 126) 5,6 процентка кимрәк. Аларның жинаятьчелекнең гомуми структурасындагы өлеше 28,8 процент тәшкил иткән (2023 ел – 30,9 процент). Авыр жинаятьләр 4,9 процентка кимрәк теркәлгән (11 775, 2023 ел – 12 386).

Татарстан Республикасында хокук бозуларны профилактикалау субъектларының уртак эше нәтижәсендә 2023 ел белән чагыштырганда шәхескә каршы иң куркыныч гамәлләрне теркәү кимүен дәвам итте, шундыйлардан: үтерүләр – 22,3 процентка (175тән 136га), талаулар – 3,7 процентка (81дән 78гә), урлашулар – 21,8 процентка (467дән 365кә), урлаулар – 13,4 процентка (15 925тән 13 797гә), фатирлардан урлаулар саны 35,8 процентка кимеде (254тән 163кә), автотранспорт урлаулар – 22,9 процентка (306дан 236га); исереклек билгеләре булган йөртүчеләр катнашындагы юл-транспорт һәлакәтләре (алга таба – ЮТһ) – 0,9 процентка (235тән 233кә), идарә итү хокукыннан мәхрүм ителгән йөртүчеләр катнашындагы ЮТһ – 12,9 процентка (31дән 27гә).

Татарстан Республикасы дәүләт программасын гамәлгә ашыру кысаларында эчке эшләр органнары эшчәнлегенә нәтижәлелеген арттыру максатыннан аларның матди-техник жиһазлануын яхшырту буенча эш алып барыла, бу шулай ук эчке эшләр органнары эшчәнлегенә нәтижәлелегенә уңай йогынты ясый.

Татарстан Республикасы дәүләт программасын гамәлгә ашыру кысаларында республикада халык тарафыннан законсыз сакланган коралларны түләүле нигездә кабул итү эше алып барыла.

Халыкның коралны ирекле тапшыруын оештыру Татарстан Республикасында оператив хәлне тотрыкландыру өчен шартлар тудыра. 2024 елда утлы корал яки шартлаткыч матдәләр кулланып кылынган 21 жинаять теркәлгән (+5 процент, 2023 елда – 20). Утлы коралның законсыз әйләнеше белән бәйле 230 жинаять ачыкланган (2023 елда – 255), Россия Федерациясә Жинаять кодексының 222, 222.1, 223, 223.1 статьялары буенча (алга таба – РФ ЖК) бу категориягә караган 128 жинаять буенча жинаять эшләре тикшерелгән (2023 елда – 150).

Татарстан Республикасы дәүләт программасы, шулай ук «Юл хәрәкәте иминлеге» федераль проекты һәм «Тормыш өчен инфраструктура» илкүләм проекты кысаларында юл хәрәкәте иминлеге өлкәсендә чаралар уңышлы гамәлгә ашырыла, бу республика юлларында юл-транспорт һәлакәтләре санын киметүгә һәм аларның нәтижәләрен минимальләштерүгә уңай йогынты ясый.

2016 – 2024 елларда юл-транспорт һәлакәтләре саны эзлекле рәвештә кимеде (5 073тән 3 278гә кадәр), шул исәптән балалар катнашында (624тән 434кә кадәр). Бу уңай динамика 2016 – 2024 елларда юл-транспорт һәлакәтләре нәтижәләренә динамикасына йогынты ясады (үлгәннәр саны 451дән 321гә кадәр һәм төрле дәрәжәдәге жәрәхәтләр алганнар саны 6 265 эн 4 042гә кадәр кимеде).

2024 елда Татарстан Республикасы юлларында 3 317 юл-транспорт һәлакәте теркәлгән (-1,9 процент, 2023 елда – 3 278), аларда 306 кеше һәлак булган (2023 елда – 321) һәм 4 095 кеше яраланган (2023 елда – 4 042). «Тормыш өчен инфраструктура» илкүләм проектының «Юл-транспорт һәлакәтләрендә һәлак булган кешеләр саны» максатчан күрсәткечнен үтәү тәэмин ителгән (күрсәткечнен фаразланган бәясә – 321 кеше, фактта – 306 кеше).

Аварияләр дәрәжәсенә төп йогынты транспорт чаралары йөртүчеләре ясый, алар гаебе белән 91,7 процент, яки 3 005 юл-транспорт һәлакәте булган (-0,2 процент, 2023 елда – 3 010), аларда 296 кеше һәлак булган (2023 елда – 236) һәм 3 790 кеше яраланган (2023 елда – 3 734).

Чатларны узу кагыйдәләрен бозу нәтижәсендә 594 юл-транспорт һәлакәте булган (18,1 процент); билгеләнгән тизлек режимын бозу яки юл һәм метеорологик

шартларны исәпкә алып, куркынычсыз тизлекне дәрәс сайламау – 513 (11,9 процент); жәяүлеләр кичүләрен узу кагыйдәләрен бозу – 391 (11,9 процент); узышу һәм каршы хәрәкәт полосасына чыгу кагыйдәләрен бозу – 285 (8,7 процент); исереклек билгеләре булган транспорт чаралары йөртүчеләре гаебе белән – 233 (7,1 процент); транспорт чарасы белән идарә итү хокукы булмаганнар – 183 (5,6 процент).

Республика юлларында балалар катнашында 434 юл-транспорт һәлакәте булган (-1,8 процент, 2023 елда – 442), нәтижәдә 11 бала һәлак булган (2023 елда – 17) һәм 466 бала төрле дәрәжәдә жәрәхәтләнгән (2023 елда – 469).

2024 елда юл хәрәкәте өлкәсендә гамәлдә булган нормалар һәм кагыйдәләрне бозуның 9 348 меңнән артык очрагы ачыкланган, аларның күпчелеге (93,8 процент) автоматик фото- һәм видеофиксация комплекслары тарафыннан теркәлгән, шул исәптән: 8 455 мең очрак тизлек режимын арттыру; 23 мең очрак юл билгеләре һәм тамгалар таләпләрен үтәмәү; 193 мең очрак куркынычсызлык каешын эләктермәү.

Хәзерге вакытта Татарстан Республикасы юл хәрәкәте өлкәсендә административ хокук бозуларны автоматлаштырылган теркәү системасы автомат режимда эшләүче 1 040 фото- һәм видеофиксация комплексыннан тора (839 стационар, 184 күчмә һәм 17 мобиль), шулардан:

федераль әһәмияткәге автомобиль юлларында – 161 участка стационар комплекслар урнаштырылган, 53 участка күчмә комплекслар эшли;

төбә әһәмиятендәге автомобиль юлларында – 185 участка стационар комплекслар урнаштырылган, 206 участка күчмә комплекслар эшли;

жирле әһәмияткәге автомобиль юлларында – 493 участка стационар комплекслар урнаштырылган, 50 участка күчмә комплекслар эшли.

Административ штраф түләүдән качучы затларга карата, 2024 елда Дәүләт юл хәрәкәте иминлеге инспекциясе хезмәткәрләре тарафыннан Россия Федерациясенә административ хокук бозулар кодексының (алга таба – РФ АХБК) 20.25 статьясы буенча (административ жәза үтәүдән качу) 24 248 беркетмә төзелде (-18,3 процент, 2023 елда – 29 670), шулар нигезендә 513 хокук бозучы административ кулга алынды, 16 383 – штрафка тартылды, 202 кешегә карата мәжбүри эшләр рәвешендә санкция кулланылды.

Татарстан Республикасында терроризмга һәм экстремизмга каршы дәүләт сәясәте системалы нигездә барлык башкарма хакимият органнары һәм гражданлык жәмгыяте институтлары тарафыннан Татарстан Республикасы Иминлек Советы һәм Татарстан Республикасында террорчылыкка каршы комиссиянең координацияләүче роле белән гамәлгә ашырыла. Терроризм һәм экстремизм профилактикасы өлкәсендә чаралар комплексын үтәү һәм финанс чараларын нәтижәле куллану мәсьәләләре Татарстан Республикасы Иминлек Советы, Татарстан Республикасында террорчылыкка каршы комиссия һәм аның каршындагы эш органнары утырышларында дәүләт программасын башкаручы министрлыктар һәм ведомстволар житәкчеләрен тыңлау белән даими карала.

Татарстан Республикасы башкарма хакимият органнарының, федераль башкарма хакимият органнарының территорияль органнарының, Татарстан Республикасында жирле үзидарә органнарының, терроризм һәм экстремизмны профилактикалау чараларын гамәлгә ашыру буенча оешмаларның үзара хезмәттәшлеген тәэмин итү максатында, Татарстан Республикасында террорчылыкка

каршы комиссия каршында Татарстан Республикасында терроризм һәм экстремизмны профилактикалау мәсьәләләре буенча ведомствоара эшче төркем булдырылды, аңа Татарстан Республикасы дәүләт программасы чараларын үтәүне координацияләү йөкләнде.

Республика территориясенә экстремистик идеологияле террорчылык оешмаларының үтеп керүенә каршы тору, аның барлыкка килү һәм таралу куркынычын кисәтү, иң беренче чиратта яшьләр арасында, деструктив төркемнәр эшчәнлеген нейтральләштерү буенча комплекслы чаралар үткәру дөвам ителде.

2024 елда Татарстан Республикасы буенча Эчке эшләр министрлыгы хезмәткәрләре Россия Федерациясә Федераль иминлек хезмәтенәң Татарстан Республикасы буенча идарәсе һәм Татарстан Республикасы прокуратурасы белән берлектә 53 террорчылык характерындагы жинаять (2023 елда – 58) һәм 39 экстремистик юнәлештәге жинаять (2023 елда – 24) ачыкланды.

Әлеге категориягә караган 27 жинаять буенча гаепләү карарлары чыгарылды (2023 елда – 42), 21 кеше жинаять жаваплылыгына тартылды (2023 елда – 36).

Татарстан Республикасы буенча Эчке эшләр министрлыгы материаллары нигезендә прокуратура органнары тарафыннан экстремистик эшчәнлекне гамәлгә ашыруның ярамаганлыгы турында 78 прокурор кисәтүе чыгарылган, шулай ук милләтара һәм динара дошманлыкны кабызуга юнәлдерелгән гамәлләр (яшьләр экстремизмы буенча – 71, дини экстремизм буенча – 7) турында кисәтүләр бирелгән.

Административ жаваплылыкка 182 кеше тартылган, шул исәптән РФ АХБКның 20.3 статьясы буенча (нацист атрибутикасын яки символикасын пропагандалау яки жәмәгәтчелеккә күрсәтү, яки экстремистик оешмаларның атрибутикасын яки символикасын, яки федераль законнар белән тыелган башка атрибутика яки символиканы пропагандалау яки жәмәгәтчелеккә күрсәтү) – 86 кеше; РФ АХБКның 20.29 статьясы буенча (экстремистик материаллар житештерү һәм тарату) – 1 кеше; РФ АХБКның 20.3.1 статьясы буенча (нәфрәт яки дошманлык уяту, шулай ук кешелек дәрәжәсен кимсетү) – 47 кеше; РФ АХБКның 5.26 статьясы буенча (вөждан иреге, дин иреге һәм дини берләшмәләр турындагы законнарны бозу) – 1 кеше; РФ АХБКның 20.3.2 статьясы буенча (Россия Федерациясенәң территориаль бөтенлеген бозуга юнәлдерелгән гамәлләрне гамәлгә ашыруга жәмәгәтчелекне чакырулар) – 3 кеше; РФ АХБКның 20.3.3 статьясы буенча (Россия Федерациясә Кораллы Көчләренәң һәм аның гражданның мәнфәгәтләрен яклау, халыкара тынычлыкны һәм куркынычсызлыкны яклау яисә Россия Федерациясә дәүләт органнары тарафыннан үз вәкаләтләрен үтәүне , Россия Федерациясә Кораллы Көчләренә яисә Россия Федерациясә милли гвардия гаскәрләренә йөкләнгән бурычларны үтәүдә ихтыярий формирваниеләр, оешмалар яисә затлар тарафыннан үз вәкаләтләрен башкаруны күрсәтелгән максатларда дискредитацияләүгә юнәлтелгән ачык гамәлләр) – 20 кеше; РФ АХБКның 20.3.4 статьясы буенча (Россия Федерациясенә, Россия Федерациясә гражданнына яисә Россия юридик затларына карата чикләү характерындагы чаралар кертүгә чакырулар) – 1 кеше; РФ АХБКның 20.33 статьясы буенча (Россия Федерациясә территориясендә аның эшчәнлеген кирәкмәгән дип тану турында карар кабул ителгән чит ил яисә халыкара хөкүмәтнеке булмаган оешма эшчәнлегендә катнашу) – 3 кеше; РФ АХБКның 20.2 статьясы буенча (жыелыш, митинг, демонстрация, йөреш яки пикет оештыру яисә үткәрүнен билгеләнгән тәртибен бозу) – 19 кеше.

Мигрантлар арасында экстремистик күренешләрне кисәтү чаралары гамәлгә ашырылган, нәтижәдә радикаль идеология тарафдарлары булган, шул исәптән халыкара террорчылык оешмалары эшчәнлегә белән бәйле булган 15 кеше Россия Федерациясә чикләреннән чыгарып жибәрелгән.

Наркотикларның законсыз әйләнеше белән бәйле жинаятьләргә каршы көрәш дәвам итә, законсыз әйләнештән зур күләмдә наркотик чаралар, психотроп матдәләр һәм аларның аналоглары алынган.

2024 елда Татарстан Республикасы хокук саклау органнары тарафыннан наркотикларның законсыз әйләнеше белән бәйле 5 343 жинаять ачыкланган (2023 елда – 6 082, -12,2 процент), шуларның 4 329 авыр һәм аеруча авыр категориягә керә (2023 елда – 4 889, -11,5 процент), 4 008 – сату белән бәйле (2023 елда – 4 533, -11,6 процент).

2024 елда республика хокук саклау органнары тарафыннан жинаять эше кузгатылган вакытта законсыз әйләнештән 246,2 кг наркотик чаралар, психотроп һәм көчле тәэсир итүче матдәләр алынган (2023 елда – 642,1 кг, -61,7 процент), шул исәптән 178 кг синтетик наркотиклар (2023 елда – 259 кг, -31,3 процент), 42,5 кг гашиш (2023 елда – 51,4 кг, -17,4 процент), 18,7 кг марихуана (2023 елда – 28,4 кг, -34,1 процент), 1,1 кг кокаин (2023 елда – 0,3 кг, 3,7 тапкыр арту), 0,021 кг героин (2023 елда – 9,1 кг, -99,8 процент).

Республика территориясында законсыз әйләнештә күбрәк синтетик чыганаклы психоактив матдәләр өстенлек итә (73,6 процент, яки 4 378 барлык алу фактыннан 3 221 факт тартып алынган).

Татарстан Республикасы буенча Эчке эшләр министрлыгы хезмәткәрләре тарафыннан наркотик матдәләр, психотроп һәм көчле тәэсирле матдәләр китерүнең 34 каналы ябылган, шуларның 24е турыдан-туры Татарстан Республикасы территориясенә, бсы транзит һәм 4е республика территориясеннән башка төбәкләргә чыга торган. Республика хокук саклау органнары тарафыннан синтетик наркотиклар житештерү буенча 5 нарколаборатория ачыкланган һәм юк ителгән.

2024 елда наркотик керемнәрен легальләштерү белән бәйле гомуми суммасы 1,085 млн. сумлык (2023 елда – 5 жинаять эше 5,8 млн. сумга) бер жинаять эше кузгатылган (РФ ЖК 174.1 статьясы).

Профилактик чаралар комплексы тормышка ашырыла, ул халыкның наркотиклар куллану дәрәжәсен һәм аның тискәре нәтижәләрен киметүгә юнәлтелгән, аның кысаларында наркотиклар һәм психотроп матдәләренең законсыз әйләнеше белән бәйле 6 519 административ хокук бозу ачыкланган һәм туктатылган (2023 елда – 8 134, -19,9 процент), 5 наркотиклар оясының эшчәнлегә туктатылган (2023 елда – 3, +66,7 процент).

Наркоманиядән диагностика һәм дөвалану үтү бурычы суд тарафыннан йөкләнгән затлар өстеннән контроль дәвам ителә. 2024 елда әлегә категориягә кергән 1 377 кеше суд карарын үтәде, 1 371 кеше медицина оешмаларында дөвалана. Диагностика, профилактик чаралар, наркоманиядән дөвалану, наркотиклар яки психотроп матдәләрне табиб билгеләвеннән башка куллану белән бәйле медицина яки социаль тернәкләндерү үтүдән баш тарту өчен 1 009 (2023 елда – 1 360, -25,8 процент) административ беркетмә төзелде (РФ АХБКның 6.9.1 статьясы).

2024 елда Татарстан полициясе хезмәткәрләре инициативасы белән наркотик чаралар һәм психотроп матдәләр куллану буенча медицина тикшерүенә 12 210 кеше жибәрелде, шуларның 2 099 (17,19 процент) куллану факты ачыкланды.

Наркотик исерек хәлдә транспорт чарасы белән идарә итүдә шикләнелеп, медицина тикшерүенә 3 022 кеше жибәрелде, нәтижәдә 251 (8,31 процент) хокук бозучы ачыкланды.

Моннан тыш, машина йөртү таныклығы алу өчен 136 287 кеше медицина тикшерүе узды, шуларның 35ендә (0,03 процент) наркотиклар куллану факты ачыкланды.

Утлы корал сатып алу өчен рөхсәт алу максатыннан 14 077 кеше медицина тикшерүе узды, наркотиклар куллану фактлары ачыкланмады.

2024 елда Татарстан Республикасы буенча Эчке эшләр министрлыгы тарафыннан кызыксынган министрлыклар һәм ведомстволар белән берлектә барлығы 13,7 меңнән артык наркотикларга каршы чаралар оештырылды, республикада 900 меңнән артык кеше катнашты.

Татарстан Республикасында кулланучылар хокукларын яклау өлкәсендә чаралар комплексын гамәлгә ашыру кулланучыларның хокукларын яклауның республика системасын ныгытуга, кулланучыларны мәгълүмати тәэмин итүгә, кулланучылар хокукларын яклау өлкәсендә хокук бозуларны профилактикалауга, гражданнарның имин һәм сыйфатлы товарларга һәм хезмәт күрсәтүләргә керүенә юнәлдерелгән. Татарстан Республикасы кулланучылар базарында күпчелек дәрәжәдә халык мәнфәгатьләренә җавап бирә торган хокук бозуларга каршы көрәшүнең иң нәтижәле ысулы булып инде бозылган хокукларны яклау түгел, ә хокук бозуларны кисәтү һәм кисәтү тора. Кулланучылар хокукларын күп санлы бозуларны китереп чыгаручы сәбәпләрнең берсе - халыкның һәм хужалык субъектларының хокукый белеме түбән булу, шулай ук гражданнарның үз хокукларын гамәлгә ашыру механизмнары турында хәбәрдар булмавы. Гражданнарның социаль яктан зәгыйфь категорияләре өчен кулланучылар хокукларын яклау буенча зур профилактик эш уздырыла. Нәтижәле куллану сәясәте уздыру күбесенчә аның максатларын һәм бурычларын башкарма хакимият органнары һәм җирле үзидарә органнары тарафыннан бердәм аңлауга, аларның гамәлләрен килештерүгә бәйле.

2024 елда кулланучылар хокукларын яклау республика системасына керүче барлык органнарның, шул исәптән иҗтимагый берләшмәләренә җәлеп итеп, үзара хезмәттәшлеген тәэмин итүгә юнәлдерелгән чаралар комплексы үткәрелде. Җирле үзидарә органнары тарафыннан кулланучылар хокукларын яклауны гамәлгә ашыру дәвам итте. 2023 ел белән чагыштырганда җирле үзидарә органнарына кергән мөрәжәгатьләр саны 5 процентка арткан. Мөрәжәгатьләр анализы күрсәткәнчә, барлык мөрәжәгатьләрнең күпчелеге, алдагы еллардагы кебек үк, сәүдә өлкәсенә туры килә - 34 процент, торак-коммуналь хужалык өлкәсенә - 19 процент, финанс хезмәтләренә - 7 процент, туристлык хезмәтләренә - 8 процент, калганына - 32 процент.

Җирле үзидарә органнары кулланучыларга консультация бирү белән беррәттән даими нигездә гражданнарга массакуләм мәгълүмат чаралары аша кулланучылар хокукларын яклау өлкәсендәге законнар нормалары турында мәгълүмат бирү буенча эш алып барылды. Кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлеге өлкәсендә күзәтчелек федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсенә,

Татарстан Республикасының Этил спирты, алкогольле продукция житештерүне, әйләнештә йөртүне һәм аларның сыйфатын дәүләт тикшерүендә тотуны тәмин итү һәм кулланучылар хокукларын яклау буенча дәүләт инспекциясенә актив катнашуында муниципаль органнар белән берлектә күп кенә гомуми белем бирү оешмаларында кулланучылар хокукларын яклау өлкәсендә законнарны пропагандалау һәм аңлату буенча дәрәсләр-практикумнар, әңгәмәләр, семинарлар, конкурслар, викториналар үткәрелде.

2024 елда кулланучылар хокукларын яклау максатыннан судларга 1 520 нәтижә эзерләнде һәм жиберелде, бу 2023 ел күрсәткеченнән 15 процентка күбрәк (2023 ел – 7 607 нәтижә). 2024 елда каралган, бәяләмәләр бирелгән 1 222 эштән 1 137 эш (93 процент) канәгатьләнделгән. Кулланучыларга сыйфатсыз товар яки хезмәт күрсәткән өчен 116 млн.сум акча кайтарылган, шул исәптән 4,7 млн.сум күләмендә мораль зыян компенсациясе түләнгән.

Кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлеге өлкәсендә күзәтчелек федераль хезмәтенә Татарстан Республикасы буенча идарәсе белгечләренә бәяләмә бирүче дәүләт органы сыйфатында эштә катнашып, кулланучылар базарының барлык сегментларын диярлек колачлый алдылар: 639 процент (1019) бәяләмәләр хезмәт күрсәтүләренә төрле төрләрне күрсәтүгә бәйле бәхәсләргә кагылды, аларның 27 проценты (277) финанс өлкәсенә туры килә; 10 проценты (103) - мәгариф хезмәтләре; 4 проценты (35) - туристлык хезмәтләре; 8 проценты (76) - көнкүреш хезмәтләре, 5 проценты (52) - торак төзелеш буенча хезмәт күрсәтүләр; 3 проценты (29) - торак-коммуналь хезмәтләр; 2 проценты (25) - медицина хезмәтләре; калган 43 проценты (422) башка төр хезмәтләр күрсәтүгә кагыла; 37 процент бәяләмә (598) ваклап сату өлкәсенә карый, аларның 9 проценты (63) дистанцион ваклап сатуга кагылган.

2024 елда процессуаль дөгъвачы статусында билгесез кулланучылар даирәсенә законлы мәнфәгатьләрен яклау өчен 114 дөгъва бирелгән, судлар тарафыннан 69 дөгъва каралган һәм 67 (97 процент) канәгатьләнделгән. Гражданны яклау өчен 190 дөгъва бирелгән, шуларның 141 дөгъва – ваклап сату буенча һәм 49 – хезмәтләр күрсәтү өлкәсенә.

2024 елда Татарстан Республикасының Этил спирты, алкогольле продукция житештерүне, әйләнештә йөртүне һәм аларның сыйфатын дәүләт тикшерүендә тотуны тәмин итү һәм кулланучылар хокукларын яклау буенча дәүләт инспекциясе тарафыннан 2 406 граждан мөрәжәгәте каралды (2023 елда – 2 488), шул исәптән 78,7 проценты – сүздә өлкәсендә; 12,1 проценты – көнкүреш хезмәтләре; 0,2 проценты – торак-коммуналь хезмәтләр; 2,4 проценты – жәмәгать туклануы; 6,6 проценты – башка хезмәтләр өлкәсендә; мөрәжәгатьләренә 85,5 проценты судка кадәр кулланучылар файдасына хәл ителде.

2023 ел белән чагыштырганда гражданны кабул итүләр саны 9,6 процентка артты. 2024 елда 796 гражданны кабул итү үткәрелде (2023 елда – 726), алар барышында 1 796 граждан мөрәжәгәте кабул ителде.

2024 елда республика күпфункцияле үзәкләре базасында гражданны консультацияләү эше дәвам итте, барлығы 485 граждан консультацияләнде. Гражданның төп сораулары: сыйфатсыз көндәлек ихтыяж товарлары сатылуы (кием, аяк киеме һ.б.); сыйфатсыз көнкүреш товарлары сатылуы (телефоннар,

суыткычлар, кер юу машиналары, тузан суырткычлар, автомобильләр һ.б.); дистанцион сату вакытында сәүдә кагыйдәләрен бозу; торақ-коммуналь хужалык өлкәсендә хезмәтләр күрсәтү; сыйфатсыз азык-төлек продуктары сату. Барлык хокукый һәм башка сораулар буенча закон нигезендә аңлатмалар бирелде.

2024 елда Татарстан Республикасының Этил спирты, алкогольле продукция житештерүне, әйләнештә йөртүне һәм аларның сыйфатын дәүләт тикшерүендә тотуны тәмин итү һәм кулланучылар хокукларын яклау буенча дәүләт инспекциясе тарафыннан:

кулланучыларга 340 дөгъва, 39 дөгъва гаризасы проектын төзүдә ярдәм күрсәтелде. Дөгъваларның гомуми бәясә 657,92 мең сум тәшкил итте;

кулланучыларның хокукларын яклау эшләре буенча 8 суд утырышларында катнашылды.

Суд процеслары нәтижәләре буенча 4 кулланучының дөгъвалары тулысынча яки өлешчә 366,5 мең сумга канәгатьләнделде.

Үсеп килүче буынның кулланучы грамоталылыгын арттыру максатыннан Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы белән килешү нигезендә республикадагы гомуми белем бирү оешмаларында укучылар өчен кулланучы законнары нигезләре буенча факультатив дәресләр оештырылды, алар тәмамлангач республика олимпиадасы үткәрелә. Олимпиада республикада 12 тапкыр үткәрелде. 2024 елда олимпиадада 7 128 укучы катнашты.

Республикада алкоголь базарын декриминализацияләү буенча комплекслы чараларны гамәлгә ашыру, шулай ук законсыз уен эшчәнлегенә каршы көрәш дәвам ителә.

2024 елда законсыз әйләнештән яқынча 36,7 мең литр ялган алкоголь һәм спиртлы продукция алынган. 41 жинаять ачыкланган, шул исәптән РФ ЖК 151.1 статьясы буенча (балигъ булмаганнарга алкоголь продукциясен ваклап сату) – 10, РФ ЖК 171.3 статьясы буенча (этил спирты, алкоголь һәм спиртлы продукцияне законсыз житештерү һәм (яки) әйләнеш) – 9, РФ ЖК 171.4 статьясы буенча (алкоголь һәм спиртлы азык-төлек продукциясен законсыз ваклап сату) – 22.

Республика территориясенә контрафакт алкоголь китерүнең 8 каналы ябылды, 3 законсыз житештерү эшчәнлегә туктатылды.

2022 – 2024 елларда исерек хәлдә кылынган жинаятьләр санының эзлекле кимү тенденциясе билгеләнә (7 404тән 5 040ка кадәр). 2024 елда эчке эшләр органнары тарафыннан исерек хәлдә кылынган 5 040 жинаять тикшерелгән (2023 елда – 6 828), аларның тикшерелгән жинаятьләрнең гомуми күләмендәге өлеше 25,4 процентка кадәр кимегән (2023 елда – 28,7 процент).

Бу өлкәдә 727 административ хокук бозу туктатылган, шуларның 458е РФ АХБКның 14.2 статьясы буенча (ирекле сату тыелган яки чикләнгән товарларны (башка әйберләренә) законсыз сату), РФ АХБКның 14.16 статьясы буенча (этил спирты, алкоголь һәм спиртлы продукция сату кагыйдәләрен бозу) - 154, РФ АХБКның 14.17 статьясы буенча (этил спирты, алкоголь һәм спиртлы продукция житештерү яки әйләнеше таләпләрен бозу) - 5, РФ АХБКның 14.17.1 статьясы буенча (физик затлар тарафыннан алкоголь һәм спиртлы продукцияне законсыз ваклап сату) - 109, РФ АХБКның 14.17.2 статьясы буенча (физик затлар тарафыннан алкоголь продукциясен законсыз күчерү) - 1.

2024 елда балигъ булмаганнар катнашында кылынган жинаятъләр буенча жинаять эшләр саны 1,4 процентка кимегән (795тән 784кә кадәр). Аларның өлеше 4 процент тәшкил иткән (2023 елда – 3,3 процент).

Жәмәгать урыннарында балигъ булмаганнар тарафыннан кылынган жинаятъләр 6,4 процентка кимегән (298дән 279га кадәр).

Балигъ булмаганнар катнашында кылынган жинаятъләр саны кимеде: үтерүләр (-33,3 процент, 3тән 2гә), урлаулар (-29,3 процент, 355тән 251гә), алдаулар (-40,3 процент, 124тән 74кә).

Жинаять кылган балигъ булмаганнар саны 10,7 процентка кимеде (561дән 501гә), шул исәптән: төркемнәрдә катнашучылар (-0,9 процент, 221дән 219га), алкоголь исереклеге хәлендә (-31,9 процент, 72дән 49га), наркотик исереклеге хәлендә 3 тапкыр (3тән 0га), һөнәри белем бирү оешмаларында укучылар (-18,5 процент, 151дән 123кә), эшләмәүче, укымаучылар (-29,5 процент, 193тән 136га).

2024 елда профилактик эшләр үткөрү өчен эчке эшләр органнары хезмәткәрләре тарафыннан төрле исәпкә 3 042 балигъ булмаган (2023 ел – 3 310) һәм 2 733 (2023 ел – 3 257) имин булмаган гаилә алынган.

Татарстан Республикасы территориясендә криминаль хәлнең торышы һәм үсеш тенденцияләрен исәпкә алып, стратегик өстенлекләр, илкүләм максатлар белән билгеләнгән бурычларга һәм Россия Федерациясе Эчке эшләр министрлыгының директив карарларына нигезләнеп, Татарстан Республикасы буенча Эчке эшләр министрлыгының төп тырышлыклары киләсе чорда жинаятьчелеккә каршы көрәш һәм Татарстан Республикасында жәмәгать тәртибен саклауның нәтижәлелеген арттыру, шулай ук Татарстан Республикасы территориясендә юл-транспорт һәлакәтләре нәтижәсендә үлем-китемне киметү кебек төп эш юнәлешләренә йөз тотачак.

Моннан тыш, өстенлекле тәртиптә эчке эшләр органнары тарафыннан юл хәрәкәте иминлеге өлкәсендә дәүләт хезмәтләре күрсәтү механизмын камилләштерү, шулай ук мәгълүмат иминлеген тәэмин итү һәм мәгълүматны техник яклау чаралары күреләчәк, бу исә гражданнарның әлеге дәүләт хезмәтләре сыйфатына канәгатьлеген 90 проценттан артык дәрәжәдә сакларга мөмкинлек бирә. Шулай ук тырышлыклар экстремистик юнәлештәге һәм террорчылык характерындагы жинаятъләргә каршы көрәш нәтижәлелеген арттыруга; республика территориясендә наркотикларның законсыз керү һәм таралу каналларын ачыклау һәм ябуга; Татарстан Республикасы кулланучылар базары өлкәсендә хокук бозуларны профилактикалауга; балигъ булмаганнарны жинаятьчел эшчәнлеккә жәлеп итүгә каршы көрәшкә, рецидив жинаятьчелекне профилактикалау системасын камилләштерүгә юнәлдереләчәк.

Татарстан Республикасы территориясендә үз эшчәнлеген гамәлгә ашыручы эчке эшләр органнарын һәм хокук бозуларны профилактикалауның башка субъектларын тиешенчә жиһазландыру жинаятьчелеккә каршы көрәшне камилләштерүнең мөһим юнәлеше булып тора. Шуңа бәйле рәвештә Татарстан Республикасы дәүләт программасында хокук бозуларны профилактикалауның эчке эшләр органнары һәм башка субъектлары эшен матди-техник һәм фәнни-техник тәэмин итүгә юнәлдерелгән эшчәнлекне өзлексез гамәлгә ашыру, Татарстан

Республикасы территориясендә эчке эшләр органнары инфраструктурасын һәм уртак инфраструктураны үстерү, эшчәнлек юнәлешләре буенча идарәнең ведомство системаларын камилләштерү каралган.

Шул ук вакытта, жинаятьчелек күптөрле факторлар белән барлыкка килгән социаль күренеш булып тора. Шуңа күрә Татарстан Республикасында жинаятьчелек өзгятенәң озак вакытлы перспективада үсешенәң мөмкин сценарийлары, беренче чиратта, идеологик, сәяси, социаль-икътисади өлкәләрдәге өзгятыңнәң үсешенә бәйле һәм Татарстан Республикасы дәүләт программасы кысаларында гамәлгә ашырыла торган чаралар белән тулысынча көйләнә алмый.

Татарстан Республикасы дәүләт программасын гамәлгә ашыру өчен каралган чараларны нәтижәләрәк файдалану максатыннан, чаралар исемлегенә төзәтмәләр кертү күздә тотыла, Татарстан Республикасы дәүләт программасын гамәлгә ашыру өчен кирәкле инструментлар жыелмасы камилләштерелә, нәтижәсез чаралар чыгарылып ташлана. Чараларның тар тармаклыдан киңрәк универсальгә таба әкрәнләп консолидациясә тенденциясә бар.

II. Татарстан Республикасы дәүләт программасын гамәлгә ашыру өлкәсендә Татарстан Республикасы дәүләт сәясәте өстенлекләре һәм максатлары тасвирламасы

Татарстан Республикасы буенча Эчке эшләр министрлығының төп бурычлары һәм вәкаләтләре Россия Федерациясә Эчке эшләр министрлығының «Татарстан Республикасы буенча Эчке эшләр министрлығы турындагы нигезләмәне раслау хакында» 2017 елның 3 августында 596 номерлы боерыгы белән расланган.

Жәмәгать тәртибен тәмин итү һәм жинаятьчелеккә каршы көрәш системасының төп элементы булып полиция тора. Аның эшчәнлегә өстенлекләре «Полиция турында» 2011 елның 7 февралендәге 3-ФЗ номерлы Федераль законда формалаштырылган.

Россия Федерациясә Хөкүмәтенәң «Жәмәгать тәртибен тәмин итү һәм жинаятьчелеккә каршы көрәш» Россия Федерациясә дәүләт программасын раслау турында» 2014 елның 15 апрелендәге 345 номерлы карары белән расланган «Жәмәгать тәртибен тәмин итү һәм жинаятьчелеккә каршы көрәш» Россия Федерациясә дәүләт программасында каралган чаралар Россия Федерациясә Эчке эшләр министрлығы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә барлыкка килә торган ижтимагый мөнәсәбәтләр «Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында» 2016 елның 23 июнендәге 182-ФЗ номерлы Федераль законны жайга салу предметы булып тора. Федераль законда хокук бозуларны профилактикалау системасының хокукый һәм оештыру нигезләре, аның эшчәнлегенәң гомуми кагыйдәләре, хокук бозуларны профилактикалауның төп принциплары, юнәлешләре, төрләре һәм профилактик йогынты ясау рәвешә, хокук бозуларны профилактикалау субъектларының һәм хокук бозуларны профилактикалауда катнашучы затларның вәкаләтләре, хокуклары һәм бурычлары билгеләнгән.

Эчке эшләр органнары һәм жинаятьләрне профилактикалауның башка субъектлары эшчәнлегә өлкәсенә караган өстенлекләр, максатлар һәм бурычлар

стратегик планлаштыруның төрле документларында билгеләнә, аларның төпләренә түбәндәгеләр керә.

Дәүләт һәм ижтимагый иминлекне тәмин итү Россия Федерациясе Президентының «Россия Федерациясенә илкүләм иминлеге стратегиясе турында» 2021 елның 2 июлендәге 400 номерлы Указы белән расланган Россия Федерациясенә илкүләм иминлеге стратегиясе белән стратегик милли приоритетларның берсе буларак билгеләнә. Дәүләт һәм ижтимагый иминлекне тәмин итүнең максатлары булып шул исәптән кеше һәм гражданның төп хокукларын һәм ирекләрен яклау, граждан тынычлыгын һәм татулыгын, жәмгыятьтә сәяси һәм социаль тотрыклылыкны ныгыту, дәүләтнең һәм граждан жәмгыятиенә үзара хезмәттәшлеге механизмнарын камилләштерү, законлылыкны һәм хокук тәртибен ныгыту, коррупцияне юкка чыгару, гражданны һәм милекнең барлык рәвешләрен, хокукка каршы торучылардан традицион Россия рухи-әхлакый кыйммәтләрен яклау тора. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясен раслау турында» 2015 елның 17 июнендәге 40-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән 2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясе (алга таба - Стратегия-2030) расланды, аның нигезендә стратегик приоритетларга дәүләт, гражданны һәм жәмгыять иминлеге кертелгән.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «2030 елга кадәр Татарстан Республикасы юлларында тормыш иминлеген тәмин итү концепциясен раслау турында» 2021 ел, 22 сентябрь, 901 нче карары белән 2030 елга кадәр Татарстан Республикасы юлларында тормыш иминлеген тәмин итү концепциясе расланды. Концепциянең максаты - Татарстан Республикасы юлларында тормыш иминлеген арттыруның стратегик юнәлешләрен билгеләү. Максатка ирешү шарты булып түбәндәге бурычларны хәл итү тора: йөк һәм пассажирлар ташуга дәүләт контроле технологияләрен, жәяүлеләр һәм индивидуаль мобильлек чараларын хәрәкәтләндрүне цифрлы трансформацияләү; транспорт чараларын йөртүчеләргә һөнәри әзерләү һәм аттестацияләү технологияләрен цифрлы трансформацияләү; юл хәрәкәте белән идарә итүнең интеллектуаль системаларын кертү; юл инфраструктурасын камилләштерү; заманча транспорт чараларының машина йөртүчеләр һәм пассажирлар тарафыннан актив һәм пассив иминлек потенциалыннан файдалануны арттыру; мобиль сервислар спектрын хәрәкәт шартларының потенциал куркыныч үзгәрешләре турында йөртүчеләргә һәм жәяүлеләргә мәгълүмат житкерү; юл хәрәкәте иминлеге өлкәсендә ясалма интеллект нигезендә гамәли карарларга грант ярдәме күрсәтү; стратегик юнәлешләрдә юл-транспорт комплексының тормыш иминлеген тәмин итү буенча кадрлар ресурсларын һәм технологияләрен туплау.

Эчке эшләр органнарының Россия Федерациясе Президентының «2030 елга кадәрге чорга Россия Федерациясе үсешенә илкүләм максатлары турында» 2024 елның 7 маендагы 309 номерлы Указы белән 2030 елга кадәрге чорга Россия Федерациясе үсешенә илкүләм максатлары билгеләнә. Россия Федерациясе Хөкүмәтенә «Жәмәгать тәртибен тәмин итү һәм жинаятьчелеккә каршы көрәш» Россия Федерациясе дәүләт программасын раслау турында» 2014 елның 15 апрелендәге 345 номерлы карары белән расланган «Жәмәгать тәртибен тәмин итү һәм жинаятьчелеккә каршы көрәш» Россия Федерациясе дәүләт программасы

кысаларында гамэлгә ашырыла торган шәхесне, жәмгыятьне, дәүләтне хокукка каршы жинаятьләрден яклау, жинаятьләрне кисәтү һәм булдырмау, жәмәгать урыннарында хокук тәртибен тәэмин итү, юл хәрәкәте иминлеген тәэмин итү, шулай ук «Тормыш өчен уңайлы һәм имин мохит» илкүләм максаты кысаларында эшчәнлеге норматив таләпләргә туры килә торган эре шәһәр агломерацияләрендә юл челтәре өлешен кимендә 85 процент дәрәжәсендә тәэмин итүгә юнәлдерелгән. Шулай ук юл-транспорт һәлакәтләре нәтижәсендә үлүчеләр санын 2023 ел күрсәткече белән чагыштырганда 2030 елга бер ярым тапкырга һәм 2036 елга ике тапкырга киметүне тәэмин итәргә кирәк.

Россия Федерациясе Президентының «Россия Федерациясендә экстремизмга каршы торучу стратегиясен раслау турында» 2024 елның 28 декабрендәге 1124 номерлы Указы белән расланган Россия Федерациясендә экстремизмга каршы торучу стратегиясе нигезләмәләре нигезендә экстремизмга каршы торучу буенча дәүләт сәясәтен гамэлгә ашыруның төп юнәлешләре - экстремистик эшчәнлекне гамэлгә ашыру өчен жәзаның котылгысызлыгы һәм туры килү принцибын тормышка ашыру, экстремистик материалларны, символикаларны һәм атрибутларны ачыклау һәм тарату эшенең нәтижәлелеген арттыру. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2017 ел, 07 апрель, 655-б номерлы бөерыгы белән Татарстан Республикасында Россия Федерациясендә экстремизмга каршы торучу стратегиясен гамэлгә ашыру буенча чаралар планы расланды. Моннан тыш, Россия Федерациясе Президентының «2030 елга кадәр чорга Россия Федерациясе икътисадый иминлеге стратегиясе турында» 2017 елның 13 маендагы 208 номерлы Указы белән расланган 2030 елга кадәр чорга Россия Федерациясе икътисадый иминлеге стратегиясе нигезендә икътисадый өлкәдә криминальләштерү һәм коррупциянең югары дәрәжәсе Россия Федерациясенең икътисадый иминлеге турында төп чакырулар һәм янаулар исәбенә кертелде. Жинаятьчел юл белән алынган керемнәрне легальләштерүгә (үзләштерүгә) каршы көрәшүнең илкүләм системасын үстерү концепциясе һәм Россия Федерациясе Президенты тарафыннан расланган террорчылыкны финанслау күрсәтелгән илкүләм системаның башка максатлары арасында жәмгыятьтә террорчылык куркынычы һәм экстремистик күренешләр дәрәжәсен киметүне, коммерциячел булмаган оешмалар эшчәнлегенең законлылыгын һәм үтә күренмәлелеген тәэмин итүне күздә тотта.

Россия Федерациясе Президентының «2030 елга кадәр чорга Россия Федерациясе дәүләт наркотикларга каршы сәясәте стратегиясен раслау турында» 2020 елның 23 ноябрендәге 733 номерлы Указы белән расланган 2030 елга кадәр чорга Россия Федерациясе дәүләт антинаркотик сәясәте стратегиясендә стратегик максатлар итеп законсыз куллану өчен наркотикларның законсыз әйләнеше кыскарту һәм аларны законсыз куллану нәтижәләрен киметү, шулай ук наркотикларны законсыз куллану нәтижәләрен киметү билгеләнгән.

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2017 елның 28 августындагы 1837-б номерлы бөерыгы белән расланган 2030 елга кадәр чорга кулланучылар хокукларын яклау өлкәсендә Россия Федерациясе дәүләт сәясәте стратегиясе нигезендә кулланучылар хокукларын яклау өлкәсендә федераль дәүләт күзәтчелеген гамэлгә ашыруга бәйле вазыйфаларны үзәкләштерү дәүләт тарафыннан тулаем алганда гражданның кулланучылар хокукларын яклауның тиешле дәрәжәсен

граждан-хокукый, административ һәм суд тәртибендә кулланучылар хокукларын яклауны тәэмин итәргә тиешле вәкаләтләрне комплекслы гамәлгә ашыру хисабына гарантияләргә мөмкинлек бирә. Кулланучылар хокукларын яклауның илкүләм системасы кысаларында Россия Федерациясе субъектларының дәүләт хакимияте органнары мөһим урынны алып тора. Төбәк кулланучылар хокукларын яклау системасында катнашучыларның нәтиҗәле хезмәттәшлеген оештыру Россия Федерациясе субъекты дәүләт хакимиятенен югары башкарма органнары тарафыннан төзелә торган төрле ведомствоара органнар (советлар, комиссияләр) эшчәнлеген кысаларында, шулай ук кулланучылар хокукларын яклау буенча махсус региональ программалар кабул итү йә кулланучылар тематикасы мәсьәләләрен башка программаларга (чараларның комплекслы планнары) кертү буенча Россия Федерациясе субъектларының тулы бер практикасы белән тәэмин ителә. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Татарстан Республикасында кулланучылар хокукларын тәэмин итү һәм яклау мәсьәләләре буенча координация советы төзү турында» 2018 ел, 19 апрель, 269 нчы карары белән Татарстан Республикасында кулланучылар хокукларын тәэмин итү һәм яклау мәсьәләләре буенча координация советы төзелде. Татарстан Республикасында кулланучылар хокукларын тәэмин итү һәм яклау мәсьәләләре буенча координация советы кулланучылар хокукларын тәэмин итү, кулланучылар хокуклары өлкәсендә халыкны агарту, Татарстан Республикасында кулланучылар хокукларын исәпкә алып, сәүдә һәм сәнәгать сәясәтен гамәлгә ашыру өчен уңай шартлар тудыру максатларында төзелгән киңәшү органы булып тора.

Татарстан Республикасы дәүләт программасының төп бурычлары 2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясе белән аерылгысыз бәйләнгән, анда төп юнәлеш - кеше билгеләнгән, ә Стратегия өстенлекләренен берсе буларак түбәндәгеләр билгеләнгән: кеше капиталын булдыру һәм туплау, кеше капиталын үстерү өчен уңайлы пространство булдыру һәм кеше капиталына икътисадта ихтыяж булган һәм уңышлы эшли ала торган ижтимагый институтлар булдыру. Кулланучылар белеме дәрәжәсенен үсүе, Татарстан Республикасы кулланучылар базарында гамәлгә ашырыла торган товарларның (эшләрнен, хезмәт күрсәтүләрнен) сыйфатын күтәрүне стимуллаштыру кешеләрнен тормыш дәрәжәсен күтәрүнен һәм, нәтиҗәдә, халыкның гомер озынлыгын күтәрүнен төп шартларынан берсе булып тора.

Россия Федерациясе Хөкүмәтенен 2017 елның 22 мартындагы 520-б номерлы боерыгы белән расланган 2025 елга кадәрге чорга балигъ булмаганнарның күзәтүчесезлеген һәм хокук бозуларын профилактикалау системасын үстерү концепциясенен төп максаты - балигъ булмаганнарны уңышлы социальләштерү (ресоциализацияләү) өчен шартлар тудыру, аларның үз-үзен камилләштерүгә, үз тормышларына карата үз-үзен билгеләүгә һәм җаваплы карауга әзерлеген булдыру, социомәдәни, рухи-әхлакый кыйммәтләр һәм Россия җәмгыятендә кабул ителгән кеше, гаилә, җәмгыять һәм дәүләт мәнфәгатьләрендә үз-үзенне тоту кагыйдәләре һәм нормалары нигезендә шәхес тәрбияләү, законга һәм хокук тәртибенә карата патриотизм, хөрмәт хисе формалаштыру. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Татарстан Республикасында гаиләгә һәм балаларга дәүләт социаль ярдәме концепциясен раслау турында» 2003 ел, 14 декабрь, 585 нче карары белән

Татарстан Республикасында гаиләгә һәм балаларга дәүләт социаль ярдәме концепциясе расланды. Татарстан Республикасында гаилә һәм балаларга дәүләт социаль ярдәменә төп максаты - гаилә иминлеге. Бу төп максаттан Татарстан Республикасында гаиләгә һәм балаларга дәүләт социаль ярдәменә башка максатлары тора: гаилә тарафыннан аның система барлыкка китерүче функцияләрен үтәү өчен шартлар тудыру; гаилә тормышында икътисади тотрыклылыкны тәмин итү; гомумкешлек кыйммәтләрен раслау. Билгеләнгән максатларга ирешү өчен бурычларны хәл итү каралган - балалар күзәтүчесезлеген, балигы булмаганнарның сукбайлыгын һәм хокук бозуларын кисәтү.

Татарстан Республикасы дәүләт программасын гамәлгә ашыру өлкәсендә федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында, Россия Федерациясе Президенты, Россия Федерациясе Хөкүмәте Рәисе, Татарстан Республикасы Рәисе, Татарстан Республикасы Премьер-министры карарларында билгеләнгән дәүләт сәясәтенең максатларынан һәм өстенлекләреннән чыгып, шулай ук Татарстан Республикасының социаль-икътисади үсешенә стратегик максатларына һәм бурычларына ирешү өчен, Татарстан Республикасы дәүләт программасының максатлары билгеләнде, структурасы һәм күрсәткечләр системасы эшләнде.

1 нче максат: Татарстан Республикасында жинаятьчелеккә каршы көрәш һәм жәмәгать тәртибен саклауның нәтижәләгән арттыру (жәмәгать урыннарында кылынган авыр һәм аеруча авыр жинаятьләр өлешенә 2030 елдагы жинаятьләренә гомуми күләмдә 5,3 процентка кадәр кимүен тәмин итә), ул түбәндәге күрсәткечкә ирешү белән характерлана: гомуми жинаятьләр санында жәмәгать урыннарында кылынган авыр һәм аеруча авыр жинаятьләренә өлешен 5,3 процентына кадәр киметү.

2 нче максат: Татарстан Республикасы территориясендә юл хәрәкәте иминлеге өлкәсендә дәүләт хезмәтләрен күрсәтү сыйфаты белән гражданнарның канәгатьләнү дәрәжәсен ел саен кимдә 90 процентка тәмин итү, ул түбәндәге күрсәткечкә ирешү белән характерлана: юл хәрәкәте иминлеге өлкәсендә дәүләт хезмәтләрен күрсәтү сыйфаты белән гражданнарның канәгатьләнү дәрәжәсен ел саен кимдә 90 процентка арттыру.

3 нче максат: 2030 елга юл-транспорт һәлакәтләре нәтижәсендә Татарстан Республикасы территориясендә үлүчеләр саны 100 мең кешегә 4 кешедән артмаган дәрәжәгә кадәр киметү, ул түбәндәге күрсәткечләргә ирешү белән характерлана:

юл-транспорт һәлакәтләрендә һәлак булучылар саны, 100 мең кешегә кадәр киметү;

10 мең транспорт чарасына юл-транспорт һәлакәтләрендә һәлак булучылар санын киметү.

4 нче максат: Татарстан Республикасында кулланучылар хокукларын яклау нәтижәләгән арттыру (кулланучылар хокукларын яклау өчен бирелгән канәгатьләнделергән дөгваларның өлешен арттыру) 2023 ел белән чагыштырганда 2030 елга кадәр 90 процентка житкерү, бу түбәндәге күрсәткечкә ирешү белән характерлана: кулланучылар хокукларын яклау өчен бирелгән канәгатьләнделергән дөгвалар өлешен арттыру (конкрет кулланучы; кулланучылар төркеме; билгесез кулланучылар даирәсе), шулай ук кулланучылар хокукларын яклау максатында

бәяләмә бирелгән дөгъваларның, судлар тарафыннан каралган гомуми дөгъвалар санында өлешен арттыру.

Татарстан Республикасы дәүләт программасын үтәү системасы Россия Федерациясе Хөкүмәтенен 2021 елның 1 октябрэндәге 2765-б номерлы боерыгы белән расланган 2024 елга кадәр чорга һәм 2030 елга кадәрге план чорына Россия Федерациясен үстерүнең илкүләм максатларына ирешү буенча бердәм план нигезләмәләренә исәпкә ала.

III. Стратегик өстенлекләр, илкүләм максатлар һәм Стратегия-2030 максатлары, Россия Федерациясе дәүләт программалары күрсәткечләре белән үзара бәйләнеш турында белешмәләр

Татарстан Республикасы дәүләт программасының максатлары һәм бурычлары Россия Федерациясе Президентының «2030 елга кадәр чорга һәм 2036 елга кадәр перспективага Россия Федерациясе үстерүнең илкүләм максатлары турында» 2024 елның 7 маендагы 309 номерлы Указына белән билгеләнгән 2030 елга кадәр чорга Россия Федерациясе үсешенң илкүләм максатларын, Россия Федерациясе Хөкүмәтенен 2021 елның 1 октябрэндәге 2765-б номерлы боерыгы белән расланган Россия Федерациясе Хөкүмәтенен 2024 елга кадәрге чорда һәм 2030 елга кадәрге план чорына Россия Федерациясе үсешенң милли максатларына ирешү буенча бердәм паннын исәпкә алып формалаштырылган.

Татарстан Республикасы дәүләт программасын гамәлгә ашыру турыдан-туры түбәндәгеләргә юнәлдереләчәк:

2030 елга кадәрге чорга Россия Федерациясе үсешенң илкүләм максатларына ирешүгә:

«Тормыш өчен уңайлы һәм имин мохит»;

«Дәүләт идарәсен һәм муниципаль идарәне, икътисадны һәм социаль өлкәне цифрлы трансформацияләү»;

Стратегия-2030 төп стратегик максатны гамәлгә ашыруга: «Татарстан-2030 – глобаль конкурентлыкка сәләтле тотрыклы төбәк, «Идел-Кама» үсеш полюсы драйверы. Татарстан – кеше капиталының, институтларның, инфраструктураның, икътисадның, тышкы интеграциянең (Россиянең үзәк Евразия регионы) һәм эчке пространствоның үзара бәйләнгән үсеше сыйфаты буенча лидер; үсеш темплары алдан бара торган, хезмәтнең халыкара бүленешенә керү дәрәжәсе югары булган төбәк», шулай ук Татарстан Республикасының ике максатына һәм үсеш юнәлешләренә ирешүгә:

«Кеше капиталы: тупланган кеше капиталы Татарстан Республикасының көндәшлеккә сәләтлелеген тәэмин итә. Татарстан Республикасы югары яшәү сыйфатына ирешү шартларын тудыру аша төп актив буларак кеше капиталын туплауда лидерлык итә»;

«Пространство, реаль капитал: балансланган территориаль-пространство үсеше мохитнең конкурентлык сәләте югары дәрәжәдә булуын тәэмин итә; инфраструктура глобаль рәвештә конкурентлыкка сәләтле. Житештерү фондлары нәтижәле файдаланыла».

IV. Дәүләт идарәсе бурычлары, аларны икътисад тармакларында һәм дәүләт идарәсе даирәсендә нәтижәле хәл итү ысуллары

«Татарстан Республикасында җинаятьчелеккә каршы көрәш һәм җәмәгать тәртибен саклауны нәтижәлелеген арттыру (җәмәгать урыннарында кылынган авыр һәм аеруча авыр җинаятьләрнең өлешен 2030 елга гомуми җинаятьләр санының 5,3 процентына кадәр киметүне тәмин итү)» максатына ирешү өчен түбәндәге бурычлар хәл ителә:

җәмәгать тәртибен саклауның, иҗтимагый иминлекне тәмин итүнең һәм Татарстан Республикасы буенча Эчке эшләр министрлыгының оператив-эзләү эшчәнлегенең нәтижәлелеген арттыру;

Татарстан Республикасында экстремизм һәм террорчылыкка каршы тору, аларның чагылышларын профилактикалау һәм кисәтү нигезендә Татарстан Республикасы территориясендә яшәүче гражданның тормыш һәм тынычлык дәрәжәсен, аларның законлы хокукларын һәм мәнфәгатьләрен яклау дәрәжәсен арттыру, шулай ук экстремизмга һәм террорчылыкка каршы тору өлкәсендә бердәм мониторинг системасын булдыру;

халыкның төрле төркемнәренең, беренче чиратта яшьләрнең, радикализация дәрәжәсе кимү һәм аларны Татарстан Республикасы территориясендә террорчылык һәм экстремистик эшчәнлеккә җәлеп итүгә юл куймау, шулай ук террорчылыкның һәм экстремизмның иҗтимагый куркынычын аңлату, террорчылык һәм экстремизм идеологиясен җәмгыятьтә тотрыклы кабул итмәүне формалаштыру буенча актив чаралар үткөрү;

Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарының иҗтимагый һәм дини оешмалар (берләшмәләр), граждан җәмгыятең башка институтлары һәм гражданның белән килешеп эшләвен тәмин итү, шулай ук террорчылык идеологиясенә каршы тору чараларын нәтижәле гамәлгә ашыруга ярдәм итә торган закон чыгару, норматив, оештыру һәм башка механизмнарны булдыру һәм камилләштерү;

Татарстан Республикасы территориясендә наркотикларның законсыз әйләнешеңә каршы көрәш буенча хокук саклау органнарының көчләрен арттыру;

Татарстан Республикасы территориясендә эчке эшләр органнары инфраструктурасын һәм уртак инфраструктураны (хезмәт күрсәтелә торган административ участка хезмәт алып бару өчен жирле үзидарә органнары тарафыннан участок полициясе вәкаләтле хезмәткәрләренә бирелә торган биналар һәм бүлмәләр) үстерү;

Татарстан Республикасында гражданның җәмәгать тәртибен саклауда катнашуы һәм хокук бозуларны профилактикалауда катнашуы өчен шартлар тудыру;

балигъ булмаганнар белән эшләүнең инновацион рәвешләрен һәм ысулларын куллануга юнәлдерелгән чараларны камилләштерү, Татарстан Республикасы территориясендә балаларны һәм яшьләрне әхлакый һәм патриотик тәрбияләүне активлаштыру һәм камилләштерү;

Татарстан Республикасы территориясендә ябык типтагы махсус уку-тәрбия учреждениеләренә урнаштырылган балигъ булмаганнарны социаль тәмин итү;

Татарстан Республикасы территориясендә наркотикларга бәйле кешеләргә дөвалау һәм тернәкләндерү ярдәме күрсәтү, аларның туганнары белән психотерапевтик эш системасын камилләштерү;

халыкта наркотиклар куллануга тискәре мөнәсәбәт формалаштыру;

Татарстан Республикасы территориясендә балаларны һәм яшьләрне мәнфәгатьләр, физик культура һәм спорт түгәрәкләрендә системалы дәрәсләргә жәлеп итү, волонтерлык хәрәкәтен үстерү өчен шартлар тудыру;

Татарстан Республикасында наркотикларга каршы эшчәнлекне оештыру, норматив-хокукый һәм методик тәэмин итүне камилләштерү;

Татарстан Республикасында хөкем ителгәннәрне социаль адаптацияләү, ресоциализацияләү һәм социаль тернәкләндерү өчен шартлар тудыру;

«Татарстан Республикасы территориясендә юл хәрәкәте иминлеге өлкәсендә дәүләт хезмәтләрен күрсәтү сыйфаты белән гражданның канәгатьләнү дәрәжәсен ел саен 90 проценттан да ким булмаган дәрәжәдә тәэмин итү» максатына ирешү өчен түбәндәге бурыч хәл ителә: Татарстан Республикасында юл хәрәкәте иминлеген арттыру эшчәнлеген идарә итү системасын камилләштерү.

«2030 елга юл-транспорт һәлакәтләре нәтижәсендә Татарстан Республикасы территориясендә үлчеләр саны 100 мең кешегә 4 кешедән артмаган дәрәжәгә кадәр киметү» максатына ирешү өчен түбәндәге бурычлар хәл ителә:

юл хәрәкәтендә катнашучыларның иминлеген арттыру;

Татарстан Республикасы территориясендә юл-транспорт һәлакәтләре концентрацияләнгән урыннарны бетерү максатларында юл хәрәкәте шартларын яхшыртуга һәм юл хәрәкәте иминлеген арттыруга юнәлдерелгән чараларны камилләштерү;

Татарстан Республикасы территориясендә юл-транспорт һәлакәтләрендә алынган жәрәхәтләр авырлыгының кимүе;

Татарстан Республикасы территориясендә юл-транспорт һәлакәтләрендә зыян күрүчеләргә ярдәм күрсәтүнең заманча системасын үстерү;

Татарстан Республикасы территориясендә хокукый аңны һәм юл хәрәкәтендә катнашучыларның жаваплылыгын арттыру;

«Татарстан Республикасында кулланучылар хокукларын яклауның нәтижәлелеген (кулланучылар хокукларын яклауга бирелгән канәгатьләнделгән дөгъваларның чагыштырма авырлыгының үсешен тәэмин итә) 2023 елга карата 2030 елга 90процентка кадәр арттыру» максатына ирешү өчен түбәндәге бурычлар хәл ителә:

кулланучылар хокукларын яклау, шул исәптән кулланучылар хокукларын судта яклау өлкәсендә Россия Федерациясе законнарының үтәлешен дәүләт тарафыннан тикшереп торуну оештыруны һәм гамәлгә ашыруны камилләштерү һәм нәтижәлелеген арттыру, шулай ук жирле үзидарә органнарына кулланучылар хокукларын яклау бурычларын хәл итүдә ярдәм итү;

кулланучылар хокукларын яклау һәм кулланучылар хокукларын яклау турындагы законнар таләпләрен үтәү мәсьәләләрендә халыкның хокукый грамоталыгы һәм мәгълүматлылыгы дәрәжәсен күтәрү, шулай ук кулланучыларның социаль яктан зәгыйфь категорияләренең хокукларын яклауны тәэмин итү һәм кулланучылар хокукларын яклау өлкәсендә мәгълүмат белән оператив алмашуның

нәтижәле системасын булдыру, шул исәптән кулланучыларга тәкъдим ителә торган товарлар, эшләр һәм хезмәт күрсәтүләр сыйфаты турында мәгълүмат бирүне дә кертеп;

Татарстан Республикасы кулланучылар базарында күрсәтелә торган товарларның (эшләрнең, хезмәт күрсәтүләрнең) сыйфатын күтәрүне стимуллаштыру;

Татарстан Республикасы территориясендә алкоголь продукциясен законсыз сатуга, алкоголь продукциясен һәм аның суррогатларын легаль булмаган житештерүгә һәм аларның әйләнешенә каршы тору буенча контрольлек итүче һәм хокук саклау органнарының көчләрен активлаштыру;

Татарстан Республикасы авыл халкы өчен легаль алкоголь продукциясен сатучы сәүдә объектларыннан файдалана алуны тәэмин итү, алкоголь суррогатларын сатуны кисәтү;

Татарстан Республикасының алкоголь базарына легаль булмаган һәм халыкның тормышы һәм сәламәтлеге өчен куркыныч булган алкоголь продукциясен кертмәү;

Татарстан Республикасы халкы арасында алкоголь продукциясен артык куллану масштабларын киметү һәм алкоголизмны профилактикалау буенча дәүләт сәясәтен камилләштерү, ул халык тарафыннан алкогольле продукцияне, шул исәптән аз алкогольле эчемлекләрне, сыраны һәм аның нигезендә эзерләнә торган эчемлекләрне куллану күләмнәрен киметүгә, демографик взгыятьне яхшыртуга, халыкның гомер озынлыгын арттыруга, үлем дәрәжәсен киметүгә, сәламәт яшәү рәвешенә стимул булдыруга юнәлдерелгән;

Татарстан Республикасы халкына наркологик ярдәмне камилләштерү;

балигъ булмаганнар арасында күзәтүчесезлекне һәм хокук бозуларны профилактикалауның республика системасы инфраструктурасын үстерү һәм аның үтемлелеген арттыру, закон белән каршылыкка кергән, шул исәптән ябык типтагы махсус укыту-тәрбия учреждениеләреннән, тәрбия колониясеннән кайткан балигъ булмаганнарны социаль тернәкләндерү;

Татарстан Республикасында балалар һәм яшьләргә әхлакый һәм патриотик тәрбия бирүне камилләштерү.

Татарстан Республикасы дәүләт программасын гамәлгә ашыру кысаларында Татарстан Республикасы бюджетыннан жирле бюджетларга бюджетара трансфертлар бирү кагыйдәләрен, Татарстан Республикасы дәүләт программасын гамәлгә ашыру кысаларында Татарстан Республикасы бюджетыннан юридик затларга субсидияләр бирү һәм бюджет инвестицияләрен гамәлгә ашыру кагыйдәләрен, шулай ук Татарстан Республикасы дәүләт программасын гамәлгә ашыру кысаларында капитал салуларны гамәлгә ашыру турында карарларны раслый торган Татарстан Республикасы норматив хокукый актлары исемлегенә

Т/с	Документ тибы	Документ төре	Документ исеме	Реквизитлары	Эшләүче	Документ текстына гиперссылка
1	2	3	4	5	6	7
«Жәмәгать тәртибен тәмин итү һәм жинаятьчелеккә каршы тору» Татарстан Республикасы дәүләт программасы						
1. «Хокук бозуларны һәм жинаятьләрен профилактикалау эшчәнлеген оештыру» процесслы чаралар комплексы						
1.1.	Субсидияләр бирү тәртибе	Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары	«Яшьләр сәясәте өлкәсендә социаль эһәмиятле проектларны тормышка ашыруга коммерциячел булмаган оешмаларга, физик затларга Татарстан Республикасы бюджетыннан субсидияләр рәвешендә грантлар бирү тәртибен раслау турында»	19.01.2022 № 29	Татарстан Республикасы Яшьләр эшләре министрлыгы	https://pravo.tatarstan.ru/npa_kabmin/post/?npa_id=933781
1.2.	Субсидияләр бирү тәртибе	Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары	«Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты яки Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты Аппараты тарафыннан гамәлгә куючы функцияләре һәм вәкаләтләре гамәлгә ашырыла торган дәүләт бюджет учреждениеләренә башка максатлар өчен Татарстан Республикасы бюджетыннан субсидияләр бирү күләмен һәм шартларын билгеләү тәртибен раслау турында»	17.11.2022 № 1230	«Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты каршындагы Татарстан Республикасының Икътисадый һәм социаль тикшеренүләр үзәге» дәүләт бюджет учреждениесе	https://pravo.tatarstan.ru/npa_kabmin/post/?npa_id=1087026

1	2	3	4	5	6	7
2. «Юл хэрэкэте иминлеген арттыру» процесслы чаралар комплексы						
2.1.	Башка бюджетара трансфертлар бирү тәртибе	Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары	«Татарстан Республикасы бюджетыннан Казан шәһәре муниципаль берәмлеге бюджетына юл хэрэкэтен оештыру һәм юл хэрэкэте иминлеген тәмин итү өлкәсендә, Казан шәһәренең урам-юл челтәре участокларын юл билгеләре белән жиһазландыру өлешендә жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен башкарганда барлыкка килә торган чыгым йөкләмәләрен тулы күләмдә финанслашуга башка бюджетара трансфертлар бирү тәртибен раслау турында»	26.08.2020 № 743	Татарстан Республикасы Транспорт һәм юл хужалыгы министрлыгы	https://pravo.tatarstan.ru/npa_kabmin/post/?npa_id=634891
3. «Террорчылыкны һәм экстремизмны профилактикалау» процесслы чаралар комплексы						
3.1.	Субсидияләр бирү тәртибе	Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары	«Коммерциячел булмаган оешмаларга яшьләр сәясәте, ихтыярийлык (волонтерлык), яшьләрне хәрби-патриотик тәрбияләү һәм яшьләрне армиягә әзерләү өлкәсендә чараларны һәм яшьләр өчен социаль юнәлештәге башка чараларны оештыру, аларны үткәрү һәм аларда катнашу белән бәйлә чыгымнарны финанс белән тәмин итүгә (каплауга) Татарстан Республикасы бюджетыннан суб-	20.08.2021 № 756	Татарстан Республикасы Яшьләр эшләре министрлыгы	https://pravo.tatarstan.ru/npa_kabmin/post/?npa_id=825823&yclid=mg6o21d4n3260072353

1	2	3	4	5	6	7
			сидияләр бирү тәртибен раслау турында»			
3.2.	Субсидияләр бирү тәртибе	Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары	«Мәдәният, сәнгать, кинематография, анимация, мәдәни мирасны популярлаштыру, дәүләт милли сәясәте, халыкара, төбәкара хезмәтгәшлек өлкәсендә проектларны гамәлгә ашыруга, чараларны оештыруга һәм уздыруга, Россия Федерациясендә һәм дөньякүләм киңлектә татар мәдәниятен популярлаштыруга, журналистика өлкәсендә ижади хезмәткәрләрнең кадрлар потенциалын ныгыту чараларын оештыруга һәм уздыруга, сугыш елларында хәбәрсез югалган дип саналган Татарстан АССРда туучыларны һәм анда яшәүчеләрне эзләү эшләрен башкаруга бәйлә чыгымнарны финанс белән тәмин итү (каплау) өчен дәүләт (муниципаль) учреждениеләре, дәүләт корпорацияләре (компанияләре) һәм гавамихокукый компанияләр булмаган, коммерциягә карамаган оешмаларга Татарстан Республикасы бюджетиннан	20.02.2025 № 99	Татарстан Республикасы Мәдәният министрлыгы	https://pravo.tatarstan.ru/npa_kabmin/post/?npa_id=1586579

1	2	3	4	5	6	7
			субсидиялар бирү тәртибен раслау турында»			
4. «Халык арасында наркоманияне профилактикалау» процесслы чаралар комплексы						
4.1.	Субсидиялар бирү тәртибе	Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары	«Наркотиклар кулландан туктаган затларның хезмэт социализациясе проектларын тормышка ашыручы ижтимагый оешмаларга Татарстан Республикасы бюджетыннан субсидиялар бирү тәртибен раслау хакында»	07.07.2014 № 455	Татарстан Республикасы Хезмэт, халыкны эш белән тәэмин итү һәм социаль яклау министрлыгы	Документның беренчел тексты Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карарлары һәм күрсәтмәләре һәм республика башкарма хакимият органнарының норматив актлары жыентыгы»нда басылып чыкты, 22.07.2014, № 54 – 55, ст. 1714
4.2.	Субсидиялар бирү тәртибе	Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары	«Наркотикларга каршы өлкәдә проектларны тормышка ашыручы коммерциягә карамаган социаль юнәлешле оешмаларга Татарстан Республикасы бюджетыннан субсидиялар бирү тәртибен раслау турында»	18.09.2021 № 879	Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгы	https://pravo.tatarstan.ru/npa_kabmin/post/?npa_id=836063